

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

ДСТУ 8820-2:202

**Протимінна діяльність
ПРОЦЕСИ УПРАВЛІННЯ**

**Використання мінно-розшукових собак для підтримки
розблокування територій «ленд-реліз»**

(Проект, перша редакція)

Київ

ДП «УкрНДНЦ»

202**X**

ПЕРЕДМОВА

1. РОЗРОБЛЕНО: відомством із протимінної діяльності Головного управління з протимінної діяльності, екологічної безпеки та цивільного захисту за посередництва Технічного комітету стандартизації «Стандартизація продукції оборонного призначення» (ТК 176).
2. СХВАЛЕНО ТА ВВЕДЕНО В ДІЮ: наказом державного підприємства «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» (далі — ДП «УкрНДНЦ») від .
3. Цей стандарт розроблено відповідно до правил, установлених у національній стандартизації України.
4. ЗАПРОВАДЖУЄТЬСЯ ВПЕРШЕ.

**Право власності на цей документ належить державі.
Заборонено повністю чи частково видавати, відтворювати задля
розповсюдження і розповсюджувати як офіційне видання
цей документ або його частини на будь-яких носіях інформації
без дозволу ДП «УкрНДНЦ» чи уповноваженої ним особи.**

Зміст

1	СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ	6
2	ДОВІДКОВІ НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ.....	6
3	ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ.....	6
4	ВИКОРИСТАННЯ МІННО-РОЗШУКОВИХ СОБАК ДЛЯ РОЗБЛОКУВАННЯ ТЕРИТОРІЙ «ЛЕНД-РЕЛІЗ»	7
4.1	Обсяг застосування мінно-розшукових собак для підтримки розблокування територій «ленд-реліз»	7
4.2	Загальні вимоги до використання мінно-розшукових собак у розблокуванні територій «ленд-реліз»	9
4.3	Обмеження	10
4.3.1	Умови середовища	10
4.3.2	Обмеження, викликані конкретними загрозами.....	12
5	ПОШУК З МІННО-РОЗШУКОВОЮ СОБАКОЮ.....	13
5.1	Короткий та довгий повідці	14
5.2	Пошук з використанням двох або однієї тварини	14
5.2.1	Використання мінно-розшукових собак як єдиного методу виконання завдання.....	14
5.3	Позначення на цілі мінно-розшуковою собакою	15
5.4	Маркування вказаної цілі	15
5.5	Дослідження позначень	15
6	ПРОЦЕДУРИ	16
6.1	Планування завдань з розблокування територій «ленд-реліз» з використанням мінно-розшукових собак	16
6.2	Використання мінно-розшукових собак для розмінування	16
6.3	Використання мінно-розшукових собак для технічного обстеження	17
6.4	Використання кінологічних розрахунків мінно-розшукових собак слідом за механізованими засобами	18
6.5	Засоби зв'язку.....	20
6.6	Навчання та внутрішнє оцінювання	20
6.6.1	Навчання	20
6.6.2	Внутрішнє щоденне оцінювання	22
7	БЕЗПЕКА ТА ГІГІЄНА ПРАЦІ.....	23
7.1	Вимоги до безпечних дистанцій	23
7.2	Засоби індивідуального захисту.....	24

7.3 Відпочинок та ротація мінно-розшукових собак	24
7.4 Ветеринарне обслуговування	24
8 ВИМОГИ ДО ДАНИХ ТА ДОКУМЕНТАЦІЯ	25
9 МІРКУВАННЯ ЩОДО ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ	26
10 ОСТАНКИ ТІЛ ЛЮДЕЙ.....	26
11 ЗАХИСТ МАЙНА ТА ІНФРАСТРУКТУРИ	27
12 СЕРТИФІКАЦІЯ	27
A1 Сфера застосування.....	29
A2 Терміни, визначення та скорочення.....	29
A3 Зовнішнє оцінювання	29
A4 Вимоги до зовнішнього оцінювання	30
A5 Планування полігону.....	31
A6 Спостереження та дії після позначення тварини	33
A7 Проведення оцінювання	34
A8 Повторне використання квадратів	37
A9 Завершення та результати.....	37
A10 Підтвердження результатів оцінювання	38
A11 Право на оскарження.....	38
A12 Подальші дії.....	39
A13 Неуспішне проходження	39
A14 Облаштування полігонів для зовнішнього оцінювання	40
A15 Період витримки полігону.....	44
A16 Відповідальність.....	45
a) Відповідальний за оцінювання	45
b) Оператор протимінної діяльності	46
Доповнення 1 до Додатка А — Досьє мінно-розшукових собак перед зовнішнім оцінюванням	47
Доповнення 2 до Додатка А — Записи про підготовку мінно-розшукових собак перед зовнішнім оцінюванням	48
Додаток 3 до Додатка А — Аркуш зауважень до оцінювання мінно-розшукових собак.....	49
Додаток 4 до Додатка А — Аркуш зауважень до оцінювання собаки служби технічного обстеження	51

1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

Цей Стандарт встановлює мінімальні вимоги та рекомендації щодо використання мінно-розшукових собак під час операцій з розблокування територій «ленд-реліз». Це стосується всіх операторів протимінної діяльності, які мають намір проводити розмінування з використанням мінно-розшукових собак. Цей Стандарт доповнює вимоги, викладені в ДСТУ 8820:2023 «Розблокування територій «ленд-реліз»», і не замінює їх.

2 ДОВІДКОВІ НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ

Цей Стандарт був розроблений на основі Міжнародних стандартів протимінної діяльності (МСПМД) з метою впровадження міжнародних вимог з протимінної діяльності в Україні відповідно до Закону «Про протимінну діяльність в Україні» та національних стандартів 8820:2023 «Протимінна діяльність. Процеси управління. Основні положення», 8820-1:2023 «Протимінна діяльність. Процеси управління. Частина 1. Система управління якістю», 8820-3:2024 «Протимінна діяльність. Процеси управління. Частина 3. Система управління інформацією», 8820-5:2024 «Протимінна діяльність. Процеси управління. Частина 5. Процеси вивільнення територій «ленд-реліз».

3 ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

У серії стандартів МСПМД передбачений ступінь дотримання позначається словами «повинно», «слід / має» та «можна»:

- словом «повинно» позначаються вимоги, методи або технічні умови, які потрібно застосовувати для дотримання Стандарту;
- словом «слід / має» позначаються бажані вимоги, методи або технічні умови;
- словом «можна» позначається можливий метод або спосіб дій.

Нижче наведено терміни, які додатково використовуються в цьому Стандарті, та визначення понять, що ними позначаються.

3.1. Мінно-розшуковий собака — собака, спеціально навчений виявляти та правильно вказувати на випаровування вибухонебезпечних предметів, як правило, в середовищі / обстановці мінного поля.

3.2. Кінологічний розрахунок мінно-розшукових собак — кінолог та його / її мінно-розшуковий собака або дві мінно-розшукових собаки.

3.3. Цільовий об'єкт і тестовий об'єкт — визначений об'єкт, який кінологічні розрахунки мінно-розшукових собак повинні виявити під час операцій з пошуку.

3.4. Пошук з використанням двох мінно-розшукових собак — дві різні тварини обшуковують одну й ту саму ділянку.

3.5. Пошук з використанням одного мінно-розшукового собаки — одна тварина обшукує ділянку.

3.6. Сесія пошуку з використанням тварини — процес, під час якого мінно-розшуковий собака здійснює пошук ВНП з моменту відправлення або використання його кінологом до моменту, коли мінно-розшуковий собака завершив пошук і повернувся назад до кінолога. Після кожної сесії пошуку мінно-розшуковий собака може відпочивати. Протягом робочого дня мінно-розшуковий собака використовується в кількох сесіях.

3.7. Позначення — це реакція мінно-розшукового собаки у разі виявлення цільового об'єкта.

4 ВИКОРИСТАННЯ МІННО-РОЗШУКОВИХ СОБАК ДЛЯ РОЗБЛОКУВАННЯ ТЕРИТОРІЙ «ЛЕНД-РЕЛІЗ»

4.1 Обсяг застосування мінно-розшукових собак для підтримки розблокування територій «ленд-реліз»

Кінологічні розрахунки мінно-розшукових собак для розблокування територій «ленд-реліз» можуть використовуватися для таких цілей:

а) підтримка технічного обстеження імовірно забруднених територій (ІЗТ) і забруднених територій (ЗТ), де щільність вибухонебезпечних предметів (ВНП) оцінюється як низька або середня. Зокрема, мінно-розшукових собак можуть використовуватися для таких цілей:

- підтвердити наявність або відсутність ВНП на ІЗТ;
- підтвердити наявність або відсутність ВНП у зонах затухання на зовнішніх межах ІЗТ і ЗТ;
- зменшити ІЗТ або ЗТ;

б) підтримка розмінування, включно з очищенням місць ведення бойових дій, ЗТ з низькою або середньою щільністю ВНП;

с) підтримка контролю якості на зменшених та очищених територіях.

Характер і щільність забруднення ВНП є ключовими факторами для прийняття рішення про використання кінологічних розрахунків мінно-розшукових собак для технічного обстеження або розмінування. Кінологічні розрахунки мінно-розшукових собак не повинні залучатися для технічного обстеження та розмінування ІЗТ і ЗТ:

а) з оціненою або відомою наявністю ВНП, на які кінологічні розрахунки мінно-розшукових собак не навчені або які не охоплені стандартними операційними процедурами (СОП) оператора протимінної діяльності;

б) з оціненою або відомою високою щільністю забруднення ВНП. Кінологічні розрахунки мінно-розшукових собак виводяться у разі виявлення високої щільності під час технічного обстеження та операцій з розмінування.

Окрім роботи за окремою методикою, кінологічні розрахунки мінно-розшукових собак можуть бути залучені у межах комплексного підходу до розблокування територій «ленд-реліз». Зокрема, кінологічні розрахунки мінно-розшукових собак можуть бути залучені для відстеження після застосування механізованих засобів.

4.2 Загальні вимоги до використання мінно-розшукових собак у розблокуванні територій «ленд-реліз»

Нижче наведені загальні вимоги до використання мінно-розшукових собак у розблокуванні територій «ленд-реліз»:

а) перед використанням під час операцій з розблокування територій «ленд-реліз» СОП та кінологічні розрахунки мінно-розшукових собак повинні бути сертифіковані акредитованим органом з оцінки відповідності (ООВ);

б) щоб отримати сертифікат, кінологічні розрахунки мінно-розшукових собак повинні успішно пройти зовнішнє випробування під відповідальність акредитованого органу з оцінки відповідності (ООВ);

с) увесь персонал, залучений до використання кінологічних розрахунків мінно-розшукових собак для розблокування територій «ленд-реліз», повинен пройти належне навчання;

д) оператори протимінної діяльності повинні регулярно тренувати та перевіряти кінологічні розрахунки мінно-розшукових собак (див. п. 6.7);

е) будь-яке позначення, надане мінно-розшуковою собакою, слід позначити та вивчити, щоб підтвердити наявність ВНП;

ф) кінологи повинні працювати з безпечної території (див. п. 5);

г) оператори протимінної діяльності не повинні цілеспрямовано використовувати кінологічні розрахунки мінно-розшукових собак там, де щільність та/або характер ВНП можуть прогнозовано спричинити нещасні випадки;

h) оператори протимінної діяльності повинні розробити СОП для кожного методу, визначених загроз ВНП та інтеграції з іншими методологіями розблокування територій «ленд-реліз» (див. п. 6.5);

і) перед будь-яким завданням, що передбачає використання мінно-розшукових собак, оператор протимінної діяльності повинен провести оцінку ризиків на місцевості, визначивши очікуваний характер і щільність ВНП, а також те, що застосування кінологічного розрахунку мінно-розшукових собак не становитиме надмірного ризику для кінолога, мінно-розшукових собак та будь-якої іншої особи. Результати оцінки повинні бути включені до плану реалізації завдання;

ї) оператори протимінної діяльності повинні забезпечити належну соціальну підтримку та медичне (у тому числі ветеринарне) обслуговування своїм мінно-розшуковим собакам (див. п. 7);

к) оператори протимінної діяльності повинні виводити мінно-розшукових собак з роботи з виявлення / пошуку в будь-який час, коли є підстави сумніватися в їхній подальшій здатності задовольняти вимоги до виявлення та поведінки.

4.3 Обмеження

Мінно-розшукові собаки не можуть бути успішно використані за всіх обставин та умов. Оператори протимінної діяльності повинні визначити ці обмеження та передбачати їх у своїх СОП. Обмеження можуть бути викликані:

- умовами середовища;
- конкретними загрозами.

4.3.1 Умови середовища

Деякі умови середовища можуть обмежувати або перешкоджати безпечному та ефективному пошуку за допомогою мінно-розшукових собак. У разі виникнення сумнівів оператори протимінної діяльності повинні продовжити випробування мінно-розшукових собак за конкретних умов середовища, щоб визначити їх здатність безпечно та ефективно здійснювати пошук.

4.3.1.1 Рослинність

Густа або колюча рослинність може унеможливити обстеження ділянки за допомогою мінно-розшукових собак або завадити кінологу підтримувати постійний візуальний контакт із собакою та контролювати пошук.

4.3.1.2 Погода

Умови спеки, вітру, снігу, вологості та холоду можуть погіршити комфорт мінно-розшукових собак та його здатність зосередитися на завданні виявлення, а також обмежити розсіювання запахів або розсіяти їх надто широко.

Допустима швидкість вітру залежить від рівня підготовки, рівня запиленості та доступних кутів наближення. Обмеження максимальної швидкості вітру до 8 м/с або 30 км/год. Оператор протимінної діяльності повинен використовувати анеометр і визначити, чи дозволено використовувати мінно-розшукових собак.

Робочий діапазон температур для мінно-розшукових собак становить від +5° до +35° за Цельсієм у тіні на висоті 0,5 метра над землею. У холодних умовах температура ґрунту може зменшити ефективність мінно-розшукових собак.

Навіть у межах цих температур і вітру кінолог повинен зупинити роботу мінно-розшукових собак, якщо мінно-розшуковий собака виявляє ознаки стресу або дискомфорту.

4.3.1.3 Атмосферні умови

Високий рівень забруднення від диму, вихлопних газів, запахів нафтопродуктів або промислової діяльності може перешкоджати тому, що мінно-розшуковий собака виконуватиме стандарти виявлення, а отже, має бути оцінений оператором протимінної діяльності перед розгортанням роботи.

4.3.1.4 Фонове забруднення

Після певних дій з розблокування територій «ленд-реліз», як-от руйнування на місці, детонація, розбивання або розкопування ВНП механізованими засобами, мінно-розшуковому собаці може бути важко виявити залишки ВНП.

Якщо мінно-розшукові собаки працюватимуть після механізованої підготовки ґрунту або на ділянці, яка нещодавно була змінена, встановлюється період витримки (див. п. 6.4), який дає змогу зробити цільові запахи придатними для виявлення за допомогою мінно-розшукових собак. Це включає використання механізованих засобів для розблокування територій «ленд-реліз» та інших засобів, таких як сільськогосподарська та екскаваторна техніка.

4.3.1.5 Зміни в робочому середовищі

Значні зміни в умовах роботи, наприклад, після раптової зміни погодних умов або особливостей рельєфу, можуть вимагати перенавчання, щоб тварина залишалася здатною виявляти та правильно вказувати на конкретні цілі, з якими можуть стикнутися кінологічні розрахунки мінно-розшукових собак.

4.3.1.6 Ґрунт, уражений пожежею

Вигорілий район

Мінно-розшукових собак не можна використовувати для пошуку в районах, які нещодавно вигоріли, якщо не минув необхідний період витримки. Період витримки повинен становити 10 днів, але може бути скорочений до 5 днів, якщо в цей час пройде дощ.

4.3.2 Обмеження, викликані конкретними загрозами

4.3.2.1 Специфічні типи ВНП

Деякі конкретні загрози можуть обмежувати або перешкоджати безпечному та ефективному пошуку за допомогою мінно-розшукових собак. У таких випадках оператори протимінної діяльності можуть

поєднувати різні методології. Наприклад, оператори протимінної діяльності можуть поєднувати механізовані засоби та мінно-розшукових собак, коли існує загроза розтяжок.

Перед виконанням завдання оператор протимінної діяльності повинен провести оцінку загрози, щоб визначити, чи можуть сертифіковані СОП бути безпечно та ефективно застосовані для використання мінно-розшукових собак.

4.3.2.2 Високі концентрації ВНП

Висока щільність ВНП може ускладнити для мінно-розшукових собак розрізнення цілей та збільшити ризик того, що мінно-розшуковий собака наступить на ВНП або пропустить ВНП, намагаючись вказати на сусідню ціль.

5 ПОШУК З МІННО-РОЗШУКОВИМ СОБАКОЮ

Під час пошуку кінолог мінно-розшукового собаки повинен перебувати на території, на якій:

- відсутні докази наявності ВНП;
- ризик наявності ВНП усунуто за допомогою пошуку, очищення чи іншого належного методу.

Під час очищення ОРВБД кінолог може заходити на ІЗТ або ЗТ разом з мінно-розшуковим собакою.

Під час очищення кінолог мінно-розшукового собаки повинен бачити весь район, **де виконується пошук**, і мінно-розшукового собаку, який працює в цій зоні.

Якщо рослинність така, що кінолог не може постійно спостерігати за мінно-розшуковим собакою під час пошуку:

- а) квадрат повинен бути розділений на кілька менших квадратів або смуг, або
- б) рослинність має бути прибрана.

Під час технічного обстеження вся територія або мінно-розшуковий собака, який виконує завдання, можуть бути не завжди видимі для кінолога. У такому випадку оператор протимінної діяльності повинен оснастити мінно-розшукового собаку системою відстеження або будь-якою іншою відповідною системою для документування території, яку ефективно обстежив мінно-розшуковий собака.

ІЗТ і ЗТ повинні бути розділені на пошукові квадрати або смуги та відповідні шляхи доступу. Перед початком виконання завдання оператор протимінної діяльності повинен спланувати розподіл квадратів і шляхів доступу. Мінно-розшукові собаки можуть використовуватися для створення шляхів доступу.

5.1 Короткий та довгий повідці

Під час використання короткого повідця кінолог іде збоку або позаду мінно-розшукового собаки, виконуючи пошук.

Під час використання довгого повідця кінолог стоїть на місці, поки мінно-розшуковий собака виконує пошук.

5.2 Пошук з використанням двох або однієї тварини

5.2.1 Використання мінно-розшукових собак як єдиного методу виконання завдання

Пошук повинен здійснюватися з використанням двох мінно-розшукових собак у випадках:

- а) розмінування замінованих територій;
- б) очищення безпечних шляхів доступу для технічного обстеження;
- с) будь-який інший сценарій, коли було проведено пошук з використанням однієї тварини, а оператор протимінної діяльності вирішив підвищити рівень впевненості та провести повторний пошук.

Ділянку може обшукувати лише один мінно-розшуковий собака:

- а) під час технічного обстеження, поки не буде виявлено забруднення ВНП;

-
- b) на ділянках, які планується зменшити під час технічного обстеження та розмінування;
 - c) під час очищення районів ведення бойових дій;
 - d) для контролю якості ділянок, зменшених й очищених ручними або механізованими методами.

5.2.2. Використання мінно-розшукових собак у поєднанні з іншими методами

Коли мінно-розшукові собаки використовуються в поєднанні з іншими методами, як-от механізовані методи, ручне розмінування або візуальний пошук, одного пошуку може бути достатньо, якщо поєднання методів відповідає вимогам завдання.

5.3 Позначення на цілі мінно-розшуковим собакою

Мінно-розшуковий собака повинен вказувати на ВНП:

- a) на глибині до 15 см;
- b) у межах 1,25 м від центру ВНП.

Мінно-розшукові собаки не повинні дряпати або зачіпати землю чи ціль, а також не повинні сидіти або лежати на вказаній цілі. Оператори протимінної діяльності повинні передбачити метод індикації у власних СОП.

Конкретні вимоги та рекомендації до зовнішнього оцінювання наведені в Додатку А.

5.4 Маркування вказаної цілі

Усі позначення повинні бути чітко позначені кінологом мінно-розшукових собак. Оператори протимінної діяльності повинні описати метод маркування позначень у власних СОП.

5.5 Дослідження позначень

Позначення, надані кінологічними розрахунками мінно-розшукових собак, повинні бути досліджені за допомогою ручних методів виявлення персоналом, який має відповідну кваліфікацію. Мінімальна ділянка, що

підлягає дослідженню, повинна бути 2 × 2 м завширшки за винятком випадку, коли ВНП виявлено ще до закінчення дослідження території. Вказане місце є центром такої ділянки 2 × 2 м. Якщо виявлено ВНП, має бути досліджена додаткова ділянка розміром 2 × 2 м від центру ВНП.

На ділянках з рослинністю запах від цілі може розсіюватися. У такому випадку оператор протимінної діяльності може проводити дослідження за межами ділянки 2 × 2 м.

Оператори протимінної діяльності повинні описати методологію дослідження у власних СОП.

6 ПРОЦЕДУРИ

6.1 Планування завдань з розблокування територій «ленд-реліз» з використанням мінно-розшукових собак

Перед проведенням будь-яких робіт оператор протимінної діяльності повинен скласти план виконання завдання з технічного обстеження або розмінування. Розділ, що стосується використання мінно-розшукових собак, може бути частиною іншого плану виконання завдання, якщо кінологічні розрахунки мінно-розшукових собак є частиною комплексного підходу.

Цей план виконання завдання повинен бути затверджений Центром протимінної діяльності до початку робіт.

План виконання завдання повинен бути доступний на місці як для внутрішньої, так і для зовнішньої оцінки забезпечення якості.

6.2 Використання мінно-розшукових собак для розмінування

Район, де виконується очищення / розмінування, слід поділити на квадрати, між якими знаходяться безпечні смуги.

Під час розмінування мінно-розшукові собаки повинні обшукувати квадрати, рухаючись прямими паралельними смугами завширшки від 0,3 до 1 м. Оператори протимінної діяльності визначають максимальну

довжину смуги у своїх СОП. Суміжні смуги повинні перекриватися. Оператори протимінної діяльності визначають ширину перекриття у своїх СОП.

Таких мінно-розшукових собак можна використовувати:

- на короткому повідці на сертифікованій відстані в кожній сесії пошуку;
- на довгому повідці на сертифікованій відстані від кінолога.

Оператори протимінної діяльності повинні вказати відстань, на якій може працювати мінно-розшуковий собака, у своїх СОП. У будь-якому випадку під час очищення мінно-розшуковий собака має залишатися в зоні прямого огляду та контролю оператора.

При використанні мінно-розшукових собак на довгому повідці слід обшукувати смугу на шляху до виходу і назад.

Використання мінно-розшукових собак для розмінування вимагає зрізання рослинності, якщо вона перешкоджає рухатись прямими смугами під час пошуку.

Якщо кінологічні розрахунки мінно-розшукових собак використовуються як єдиний метод для очищення, тоді всі квадрати повинні бути обшукані послідовно принаймні двома різними мінно-розшуковими собаками, перш ніж вважатися очищеними. Два різних мінно-розшукових собаки можуть мати того самого кінолога.

Як виняток, для підтримки екстреної медичної евакуації може бути використаний один кінологічний розрахунок мінно-розшукових собак.

Коли мінно-розшукові собаки використовуються в поєднанні з іншими методами, як-от механізовані методи, ручне розмінування або візуальний пошук (ОРВБД), одного пошуку може бути достатньо, якщо поєднання методів відповідає вимогам завдання.

6.3 Використання мінно-розшукових собак для технічного обстеження

Під час технічного обстеження мінно-розшукові собаки повинні шукати, рухаючись:

- прямими паралельними смугами довжиною до сертифікованої відстані; або

- за будь-якою іншою описаною в СОП схемою систематичного пошуку.

Мінно-розшукових собак можна навчити виконувати пошук незважаючи на рослинність та без попередньої підготовки ґрунту.

Оператори повинні фіксувати обстежені ділянки. Якщо мінно-розшукові собаки працюють у серії пошукових смуг, розташованих на відстані більше ніж 1 метр одна від одної, оператору слід використовувати відповідну систему для фіксації свого положення, що дозволяє індивідуально фіксувати та документувати ці смуги. Оператор повинен визначити у своїх СОП спосіб фіксації смуг пошуку.

Оператори визначають максимальну довжину смуги у своїх СОП.

6.4 Використання кінологічних розрахунків мінно-розшукових собак слідом за механізованими засобами

Мінно-розшукові собаки можуть використовуватися слідом за механізованими засобами відповідно до ДСТУ 8820-4:2024 «Протимінна діяльність. Процеси управління. Частина 4. Процеси механізованого розмінування». Застосовуються такі періоди витримки:

- а) у разі використання машини для зрізання рослинності та якщо вона не порушила ґрунт під час роботи, кінологічні розрахунки мінно-розшукових собак не повинні використовуватися протягом мінімум 24 годин;

- б) якщо ґрунт був порушений механізованими засобами, такими як культиватор або плуг, кінологічному розрахунку мінно-розшукових собак не слід застосовуватися протягом періоду витримки щонайменше 5 днів. Якщо після застосування механізованих засобів на ділянці пройшов дощ,

мінімальний період витримки може бути скорочений до 2 днів після дощу. Оператори повинні визначити у своїх СОП, який період витримки вони встановлюють.

Наприкінці мінімального періоду витримки мінно-розшуковий собака повинен пройти оцінювання. Залежно від результатів оцінювання керівники ділянок можуть збільшувати такі періоди витримки.

Якщо для знищення ВНП у місцевості з відносно високою щільністю ВНП використовувався механізований метод, кінологічні розрахунки мінно-розшукових собак не слід використовувати відразу, оскільки грудки вибухівки та уламки корпусів мін, швидше за все, будуть розкидані по всій місцевості. Це може призвести до численних позначень від мінно-розшукових собак, які вплинуть на час і ефективність виконання завдання. Оператору протимінної діяльності слід провести оцінку, яка покаже доцільність такого розгортання. Якщо мінно-розшукові собаки розгортаються, вони мають пройти випробування на місці для підтвердження їхньої придатності до безпечного та ефективного пошуку.

Оператори протимінної діяльності повинні гарантувати, що вони розробили СОП для використання мінно-розшукових собак, які затверджені акредитованим органом з оцінки відповідності під час процесу сертифікації.

Загрози, проти яких призначені мінно-розшукові собаки та методи, повинні бути чітко визначені в СОП. Оператори протимінної діяльності повинні детально описати обмеження на використання мінно-розшукових собак і методів.

Під час операції, якщо виявлено джерело загрози або специфічні умови, для протидії яким кінологічний розрахунок мінно-розшукових собак не був підготовлений або сертифікований, операція припиняється, а завдання переглядається.

6.5 Засоби зв'язку

Під час виконання завдань оператори протимінної діяльності повинні забезпечити ефективний зв'язок:

- а) між керівником ділянки та кінологами мінно-розшукових собак;
- б) між кінологами мінно-розшукових собак та їхніми мінно-розшуковими собаками;
- с) до і під час виконання всіх завдань з протимінної діяльності.

Як мінімум, зв'язок між керівником ділянки та кінологами мінно-розшукових собак повинен підтримуватися постійно під час роботи кінологів мінно-розшукових собак.

Процедури зв'язку для операторів протимінної діяльності, в тому числі ті, що стосуються використання кінологічних розрахунків мінно-розшукових собак, повинні бути описані в СОП оператора протимінної діяльності.

6.6 Навчання та внутрішнє оцінювання

6.6.1 Навчання

Операторам протимінної діяльності слід гарантувати та бути здатними продемонструвати, що персонал, який працює з мінно-розшуковими собаками, пройшов відповідну і достатню підготовку.

Кінологи, керівники розрахунків та інструктори мінно-розшукових собак повинні пройти підготовку відповідно до Протоколу випробування та оцінки 07.31/2022 та СОП відповідних операторів протимінної діяльності. Кінологи мінно-розшукових собак повинні мати кваліфікацію «Сапер (розмінування); 1-й рівень (базовий)» (див. ДСТУ 8820:2023; Додаток А).

Оператори протимінної діяльності повинні документувати сертифікати свого персоналу та навчальні пакети з управління. Для підготовки кінологів мінно-розшукових собак та мінно-розшукових собак оператор протимінної діяльності повинен документувати таке:

- дати;

-
- тривалість;
 - тип підготовки, включаючи робочу підготовку;
 - умови середовища (погода, рельєф місцевості та будь-яка інша відповідна інформація);
 - операційні процедури;
 - цільові предмети та деталі їх встановлення;
 - результати навчальних занять;
 - аналіз показників мінно-розшукових собак під час підготовки.

Акредитованому органу з оцінки відповідності слід переконатися, що відповідний персонал і мінно-розшукові собаки пройшли відповідну і достатню підготовку.

Операторам протимінної діяльності слід застосовувати індивідуальний підхід до кожного кінологічного розрахунку мінно-розшукових собак, щоб виправити небажану поведінку і підкріпити бажану.

Оператори протимінної діяльності повинні забезпечити робочу підготовку кінологічних розрахунків мінно-розшукових собак:

а) кожен мінно-розшуковий собака повинен тренуватися щонайменше раз на місяць на закопаних цілях після 3-місячного періоду витримки;

б) під час виконання завдань мінно-розшуковим собакам слід тренуватися щонайменше 8 годин на тиждень.

Кінологічні розрахунки мінно-розшукових собак повинні проходити додаткову підготовку, коли:

а) відбувається зміна умов навколишнього середовища;

б) після будь-якого збою або перерви в операційній роботі більше ніж на 10 днів;

с) якщо будь-який кінологічний розрахунок мінно-розшукових собак не пройшов перевірку на здатність до виявлення (див. 5.5).

Ділянка, обрана для тренувань, повинна бути максимально схожою на місцевість, де працюватимуть кінологічні розрахунки мінно-розшукових собак. Ділянка повинна бути подібною за топографією, типом ґрунту, умовами ґрунту, типом і щільністю рослинності, забрудненням, відходами, нагромадженням каменів та іншими факторами впливу на навколишнє середовище.

До цілей, що використовуються для навчання, слід включати якомога більше зразків, що представляють різноманітність ВНП, які трапляються в Україні¹. Для щомісячного навчання цільовими предметами повинні бути справжні ВНП з вилученими детонаторами та оцінені як безпечні для переміщення. Для щотижневого навчання під час виконання завдань цільовими предметами можуть бути фрагмент вибухівки, будь-який інший доступний запах, наприклад, фрагмент матеріалу, забруднений вибухівкою та попередньо перевірений, або фрагмент ВНП, розмір якого не перевищує 2,5 см, якщо він розміщений на землі.

Маркування навчальних квадратів або смуг повинно бути подібним до маркування квадратів або смуг, яке використовується під час виконання завдань.

Оператори протимінної діяльності повинні вести точний облік розташування ВНП, встановлених на навчальних ділянках. Записи повинні включати:

- а) карту або ескіз місцевості;
- б) розташування ВНП;
- с) тип ВНП;
- д) дату, коли було встановлено ВНП;
- е) імена осіб, відповідальних за підготовку ділянки.

6.6.2 Внутрішнє щоденне оцінювання

¹ Див. МСПД 07.31 Акредитація та операційне оцінювання Мінно-пошукових систем із залученням тварин та кінологів, Редакція перша, лютий 2021 р., абзац 6.8.1.

Під час виконання завдань з розблокування територій «ленд-реліз», операторам протимінної діяльності слід щодня перевіряти здібності мінно-розшукових собак, використовуючи випробувальні предмети. Як випробувальні предмети слід надати фрагмент вибухівки, будь-який інший доступний запах, наприклад, фрагмент матеріалу, забруднений вибухівкою та попередньо перевірений, або фрагмент ВНП, розмір якого не перевищує 2,5 см, якщо він розміщений на землі.

Оператору протимінної діяльності слід підготувати стільки квадратів або смуг, скільки мінно-розшукових собак залучено до виконання завдання. Ці квадрати або смуги повинні мати площу щонайменше 20 м². У кожен квадрат слід помістити випробувальні предмети.

Перед початком роботи кожен мінно-розшуковий собака виконує пошук у власному квадраті. Під час цього оцінюється здатність собаки підкорятися командам провідника, готовність до роботи, рівень концентрації та здатність виявляти цілі.

Щодня слід готувати нові квадрати для оцінювання. Але можна використовувати одні й ті ж квадрати протягом декількох днів. У такому випадку тестові об'єкти повинні знаходитися в одному місці, а напрямок підходу до них повинен бути різним щодня.

7 БЕЗПЕКА ТА ГІГІЄНА ПРАЦІ

7.1 Вимоги до безпечних дистанцій

Мінімальна відстань між кінологічними розрахунками мінно-розшукових собак на місці виконання завдання (далі — безпечна дистанція) встановлюється на основі:

- а) вимог до безпечних дистанцій, зазначених у ДСТУ 8820:2023, включно з мінімальними безпечними відстанями;
- б) детальної та задокументованої оцінки ризиків з урахуванням ВНП, пов'язаних з районом, топографії району та захисту, який надається

персоналу за допомогою засобів індивідуального захисту.

Якщо ВНП, із якими стикнулися під час виконання робіт на ділянці розмінування, відрізняються від тих, що були виявлені під час проведення оцінки, тоді безпечні дистанції потрібно адаптувати під нові загрози.

7.2 Засоби індивідуального захисту

Кінологи мінно-розшукових собак повинні мати засоби індивідуального захисту відповідно до ДСТУ 8820:2023 «Протимінна діяльність. Процеси управління. Основні положення» та СОП операторів протимінної діяльності.

Для полегшення спілкування з мінно-розшуковим собакою кінологи можуть використовувати напівзакриті шоломи або балістичні окуляри. Якщо кінологи мінно-розшукових собак зобов'язані досліджувати позначення (див. п. 5.5), то вони повинні бути оснащені захисним щитком на все обличчя.

7.3 Відпочинок та ротація мінно-розшукових собак

Ні максимальної, ні мінімальної щоденної тривалості робочого часу не передбачено. Оператори протимінної діяльності повинні деталізувати процедури відпочинку і ротації своїх тварин у власних СОП. Ці процедури повинні враховувати індивідуальний характер мінно-розшукових собак та умови навколишнього середовища.

7.4 Ветеринарне обслуговування

Оператори протимінної діяльності повинні забезпечити надання належної ветеринарної допомоги своїм мінно-розшуковим собакам.

Медичне забезпечення та процедури, включаючи процедури евакуації постраждалих та надання першої медичної допомоги, повинні бути детально описані в СОП.

Оператори протимінної діяльності повинні вести ветеринарний журнал на кожного мінно-розшукового собаку.

Кінологічні операції повинні бути організовані з медичною та

ветеринарною підтримкою відповідно до СОП операторів протимінної діяльності. Оператори протимінної діяльності можуть передавати послуги ветеринарного обслуговування на аутсорсинг.

Кінологи мінно-розшукових собак повинні щодня оглядати своїх мінно-розшукових собак. Якщо вони не можуть провести такий огляд, він проводиться іншим кінологом мінно-розшукових собак. Якщо у мінно-розшукового собаки виявлено захворювання, що впливає на його працездатність, він не повинен використовуватися до повного одужання. Якщо виявлено, що мінно-розшуковий собака хворий, але кінолог мінно-розшукових собак вважає, що він здатний працювати, керівник ділянки повинен забезпечити перевірку мінно-розшукових собак перед роботою.

СОП також має чітко визначати, як і як часто будуть проводитися тренінги та навчання з цього приводу.

Евакуація постраждалих повинна практикуватися не рідше одного разу на місяць.

Кожна вправа з евакуації постраждалих повинна бути задокументована, а також отримати оцінку. СОП має містити формат звітності для реєстрації таких вправ та рекомендації щодо їхнього покращення.

8 ВИМОГИ ДО ДАНИХ ТА ДОКУМЕНТАЦІЯ

Додатково до вимог до даних, що застосовуються до технічного обстеження, розмінування і контролю якості, оператори протимінної діяльності повинні збирати та повідомляти до Центру протимінної діяльності такі дані:

- а) точки розвороту, що показують межі використання для кожного залученого кінологічного розрахунку мінно-розшукових собак;
- б) площа обстеженої території у квадратних метрах;
- с) кількість, тип, модель, стан і глибина підтверджених ВНП, на які

вказують мінно-розшукові собаки.

Оператори протимінної діяльності повинні вести журнал або базу даних для кожного мінно-розшукового собаки, якого вони використовують. У журналі слід зазначати інформацію про:

- а) години, відпрацьовані мінно-розшуковими собаками, розподілені між підтримкою технічного обстеження, підтримкою розмінування та підтримкою контролю якості;
- б) площу обстеженої території у квадратних метрах;
- с) кількість, тип, модель, стан та глибину ВНП, на які вказують мінно-розшукові собаки.

Оператори протимінної діяльності повинні вести детальний облік:

- а) сертифікатів і досвіду роботи осіб, зайнятих у кінологічних операціях;
- б) навчання та робочих тренінгів;
- с) внутрішніх оцінювань.

9 МІРКУВАННЯ ЩОДО ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ

При використанні кінологічних розрахунків мінно-розшукових собак оператори протимінної діяльності повинні оцінити конкретні ризики для:

- а) довкілля;
- б) земель і будівель культурної або історичної цінності;
- с) людських останків;
- д) майна та інфраструктури.

Оператори протимінної діяльності повинні визначати та впроваджувати практичні заходи для мінімізації конкретних ризиків, які були виявлені.

10 ОСТАНКИ ТІЛ ЛЮДЕЙ

Для виконання будь-якого завдання оператори протимінної діяльності повинні оцінити ризик натрапити на людські останки. Мінно-розшукові

собаки не повинні використовуватися там, де є підстави вважати, що вони можуть потривожити, пошкодити або знищити людські останки. Якщо під час виконання завдань будуть знайдені людські останки:

- a) кінологічний розрахунок мінно-розшукових собак зупиняється;
- b) людські останки не повинні нікуди переміщатися;
- c) їхнє місцезнаходження повинно бути позначено, і в цьому місці не повинно відбуватися жодних подальших дій;
- d) про знахідку слід повідомити відповідний орган влади;
- e) мінно-розшукові собаки можуть відновити роботу, якщо вищевказані заходи виконано, а мінно-розшукові собаки працездатні.

11 ЗАХИСТ МАЙНА ТА ІНФРАСТРУКТУРИ

Плануючи використання мінно-розшукових собак, оператори протимінної діяльності повинні враховувати будь-яку можливу шкоду майну або інфраструктурі. Якщо існує вірогідність завдати пошкодження майну або інфраструктурі, то перед початком операцій слід поінформувати про це власників майна.

Якщо з власниками майна неможливо зв'язатися, слід звернутися до місцевих органів влади, щоб визначити, який дозвіл потрібен.

12 СЕРТИФІКАЦІЯ

Сертифікація використання мінно-розшукових собак для розблокування територій «ленд-реліз» проводиться відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 2 лютого 2024 р. № 123 «Про реалізацію експериментального проекту щодо сертифікації операторів протимінної діяльності та процесів протимінної діяльності [11].

Сертифікація процесів розблокування територій «ленд-реліз» з використанням мінно-розшукових собак повинна здійснюватися акредитованим органом з оцінки відповідності. Зокрема, сертифікація

процесів розблокування територій «ленд-реліз», ділянок з використанням мінно-розшукових собак включає:

- сертифікацію СОП, яку надають оператори протимінної діяльності;
- сертифікацію кожного мінно-розшукового собаки та їхніх провідників шляхом зовнішнього оцінювання (див. Додаток А).

Зовнішнє оцінювання мінно-розшукових собак слід повторювати раз на рік.

Якщо оператор протимінної діяльності має намір використовувати нових мінно-розшукових собак або нових кінологів мінно-розшукових собак, нові мінно-розшукові собаки або нові кінологи мінно-розшукових собак повинні пройти зовнішнє оцінювання перед тим, як бути залученими до виконання завдань із розблокування територій «ленд-реліз».

Вимоги до зовнішнього оцінювання мінно-розшукових собак як частини процесу сертифікації детально описані в Додатку А.

ДОДАТОК А

НОРМАТИВНЕ ЗОВНІШНЄ ОЦІНЮВАННЯ МІННО-РОЗШУКОВИХ СОБАК

А1 Сфера застосування

У цьому Додатку викладено вимоги та переваги для проведення зовнішнього оцінювання кінологічних розрахунків мінно-розшукових собак.

А2 Терміни, визначення та скорочення

2.1. Полігон — територія, яка була підготовлена для оцінювання як кінологічних розрахунків мінно-розшукових собак, так і самих мінно-розшукових собак.

2.2. Зовнішнє оцінювання — процес, за допомогою якого кінологічний розрахунок мінно-розшукових собак офіційно визнається компетентним і здатним підтримувати діяльність з розблокування територій «ленд-реліз» безпечно, ефективно та результативно згідно з відповідними СОП.

2.3. Тестовий об'єкт — визначений об'єкт ВНП, який кінологічні розрахунки мінно-розшукових собак повинні виявити під час операцій з розблокування територій «ленд-реліз».

2.4. Відповідальний за оцінювання — особа, яка здійснює управління та нагляд за процедурами оцінювання та/або сертифікації мінно-розшукових собак.

2.5. Квадрат — форма контрольного периметра, де кінологічні розрахунки мінно-розшукових собак повинні здійснювати пошук ВНП.

А3 Зовнішнє оцінювання

Метою зовнішнього оцінювання є забезпечення впевненості у здатності окремих кінологічних розрахунків мінно-розшукових собак виявляти всі пред'явлені тестові об'єкти з визначеним та обумовленим

мінімумом помилкових позначень відповідно до сертифікованих СОП під час операцій з розблокування територій «ленд-реліз».

Якщо полігон не дозволяє застосувати СОП у повному обсязі та до проведення зовнішнього оцінювання, акредитований орган з оцінки відповідності та оператор протимінної діяльності повинні узгодити зміни, які будуть дозволені під час оцінювання.

Перед зовнішнім оцінюванням операторам протимінної діяльності слід акліматизувати та готувати свої кінологічні розрахунки мінно-розшукових собак в умовах, подібних до умов полігона.

Зовнішнє оцінювання слід проводити раз на рік, якщо НОПМД не прийме іншого рішення. Якщо в складі кінологічного розрахунку мінно-розшукових собак відбуваються зміни (зміна кінолога та/або тварини), розрахунку в новому складі слід пройти зовнішнє оцінювання перед початком роботи.

Акредитований орган з оцінки відповідності повинен призначити відповідального за оцінювання. Акредитований орган з оцінки відповідності може призначати спостерігачів за оцінюванням для допомоги відповідальному за оцінювання.

Перед зовнішнім оцінюванням оператору протимінної діяльності слід подати заявку (Додаток В), яка включає дані про кінологічний розрахунок мінно-розшукових собак та записи про його підготовку за останні 7 днів.

A4 Вимоги до зовнішнього оцінювання

Акредитований орган з оцінки відповідності повинен мати доступ до відповідного полігона. Полігон має:

- а) бути облаштованим заздалегідь;
- б) містити достатню кількість контрольних квадратів;
- с) мати достатню кількість закопаних тестових об'єктів, які представляють більшість цілей, виявлених в Україні.

Акредитованому органу з оцінки відповідності слід зберігати в

таємниці точно місцезнаходження тестових об'єктів. Доступ до ділянки повинен бути обмежений і не дозволятися без присутності відповідального за оцінювання, призначеного акредитованим органом з оцінки відповідності.

Оцінювання не повинно проводитися на ділянках, де оператор протимінної діяльності тренував свої кінологічні розрахунки мінно-розшукових собак. Однак така ділянка може бути використана як полігон, якщо:

а) визначення ділянки, на якій проводиться навчання, було змінено для зовнішнього оцінювання; та

б) акредитований орган з оцінки відповідності змінив розташування квадратів і підтвердив, що ділянка може слугувати для проведення зовнішнього оцінювання. Призначеному відповідальному за оцінювання слід пройти попередню підготовку з оцінювання мінно-розшукових собак.

Відповідальному за оцінювання слід скласти план розподілу квадратів до дати проведення оцінювання, щоб забезпечити достатній простір і час для проведення оцінювання відповідно до кількості кінологічних розрахунків мінно-розшукових собак оператора протимінної діяльності.

A5 Планування полігона

Полігон має бути розділений на квадрати.

Квадрати розміром 10 × 10 м використовуються для оцінювання мінно-розшукових собак згідно з методиками, описаними у СОП. Квадрати можуть бути об'єднані, аби забезпечити оцінювання мінно-розшукових собак відповідно до методик, описаних у СОП операторів.

Межі контрольних квадратів слід розмічати по кутах, використовуючи систему маркування, подібну до тієї, що використовується під час виконання завдань з розблокування територій «ленд-реліз».

Квадрати повинні бути оточені шляхами доступу.

Шляхи доступу між квадратами повинні бути не менше 1 м завширшки, щоб кінологи мінно-розшукових собак могли розмістити своє спорядження і почати пошук ззовні квадрата.

Слід встановити загальну площу всіх квадратів, призначених для оцінювання одного мінно-розшукового собаки, від 400 м² до 500 м².

Час, який слід надавати кожному мінно-розшуковому собаці для проходження оцінювання, не має перевищувати 5 годин, включаючи перерви, визначені кінологами мінно-розшукових собак.

Від трьох до п'яти тестових об'єктів розподіляються між квадратами, закріпленими за мінно-розшуковими собаками. Мінімальна відстань між двома об'єктами не повинна бути меншою за 3 м. У будь-якому квадраті повинно бути не більше двох тестових об'єктів. Принаймні в одному квадраті має бути нуль тестових об'єктів.

Кінологічні розрахунки мінно-розшукових собак повинні оцінюватися за тестовими об'єктами, які відповідають джерелам загрози, зазначеним у СОП оператора протимінної діяльності.

Оператори протимінної діяльності, які застосовують мінно-розшукових собак, можуть захотіти тренувати та акліматизувати свої розрахунки в умовах, подібних до полігона для оцінювання. У цьому випадку відповідальний за оцінювання повинен забезпечити надання оператору достатньо великого тренувального полігона за межами полігона для оцінювання.

Навчальний полігон повинен бути чітко відокремлений від полігона для оцінювання. Його слід створити та підготувати так само, як і полігон для оцінювання, з розміщенням тестових об'єктів того ж типу.

Відповідальний за оцінювання повинен надати оператору, який застосовує мінно-розшукових собак, детальну інформацію про тестові об'єкти на тренувальному полігоні та їх координати.

Варіант 1: 5 квадратів, 4 цілі, 2 порожніх квадрати	1 × ціль	порожній	2 × цілі	порожній	1 × ціль :
Варіант 2: 5 квадратів, 4 цілі, 1 порожній квадрат	1 × ціль	1 × ціль	1 × ціль	порожній	1 × ціль
Варіант 3: 4 квадрати, 3 цілі, 1 порожній квадрат	1 × ціль	порожній	1 × ціль	1 × ціль	
Варіант 4: 5 квадратів, 3 цілі, 2 порожніх квадрати	1 × ціль	порожній	1 × ціль	порожній	1 × ціль
Варіант 5: 4 квадрати, 4 цілі, 1 порожній квадрат	1 × ціль	порожній	2 × цілі	1 × ціль	

Рис. 1. 5 варіантів розташування квадратів для оцінювання окремої тварини

А6 Спостереження та дії після позначення тварини

Відповідальному за оцінювання або іншому компетентному та уповноваженому спостерігачеві слід постійно спостерігати за роботою кінологічного розрахунку мінно-розшукових собак.

Правильне позначення — це позначення в межах 1,25 м від центру тестового об'єкта. Позначення на відстані понад 1,25 м вважається хибним.

Коли мінно-розшуковий собака або собака служби технічного обстеження проявляє ознаки виявлення, кінолог повинен позначити місце позначення за межами квадрата, позначивши його на осях Х і Y. Див. осі Х та Y на рис. 4.

Після того, як кінолог розставив позначки, відповідальному за оцінювання слід порівняти місцезнаходження з картою і повідомити

кінологу, чи слід продовжувати пошук або ж припинити пошук у поточному квадраті та перейти до наступного.

Якщо відповідальний за оцінювання дає команду кінологу продовжити пошук, кінологу слід відійти на 2 м, перш ніж відправити тварину на новий пошук. Якщо під час пошуку тварина повертається до попередньої цілі, це є природною поведінкою і не розглядається як невідповідність.

Позначки не повинні переміщатися за межі квадрата, поки оцінювання не буде повністю завершено.

A7 Проведення оцінювання

До початку оцінювання відповідальному за оцінювання слід провести інструктаж для всіх кінологічних розрахунків мінно-розшукових собак, які планують брати участь в оцінюванні, разом з їхніми керівниками розрахунків та іншим персоналом оператора протимінної діяльності, присутнім на випробувальному майданчику.

Відповідальному за оцінювання слід використовувати відповідну Форму зауважень до оцінювання (Додаток С).

Під час оцінювання кінологи мінно-розшукових собак повинні носити ЗІЗ і використовувати спорядження відповідно до СОП оператора протимінної діяльності.

Відповідальний за оцінювання повинен вказати кінологам мінно-розшукових собак їхні контрольні квадрати безпосередньо перед початком оцінювання. Кінологи мінно-розшукових собак мають право візуально оглянути контрольні квадрати до початку оцінювання, не входячи до них і не порушуючи їх.

Виконання контролюється відповідальним за оцінювання або іншим компетентним та уповноваженим спостерігачем. Контроль виконання повинен здійснюватися таким чином, щоб звести до мінімуму відволікання або занепокоєння тварини під час процедури. Рекомендується підготувати декількох відповідальних, щоб забезпечити паралельне

оцінювання двох або більше кінологічних розрахунків мінно-розшукових собак та ефективний розподіл часу. Якщо два кінологічні розрахунки мінно-розшукових собак оцінюються паралельно, відстань між ними не має бути меншою за відстань, зазначену в СОП оператора протимінної діяльності.

Кінологи можуть змінювати напрямок, якщо змінюється вітер. Перед тим, як змінити напрямок, кінологу слід повідомити про це відповідального за оцінювання.

Під час оцінювання, якщо тварина вказала на відстань більш як 125 см, відповідальний за оцінювання повинен перевірити точне місцезнаходження тестового об'єкта за допомогою металошукача, перш ніж зробити висновок.

Кінологам не дозволяється заходити до квадрата без прямого дозволу та присутності відповідального за оцінювання. Якщо кінолог хоче винагородити тварину, йому/їй слід запитати дозволу у відповідального за оцінювання і зробити це за межами квадрата.

Вхід до периметра полігона дозволений лише кінологам мінно-розшукових собак, які проходять оцінювання, відповідальному за оцінювання та спостерігачам за оцінюванням. Для входу керівників кінологічних розрахунків мінно-розшукових собак та іншого персоналу оператора протимінної діяльності потрібен дозвіл відповідального за оцінювання.

Перед початком оцінювання кінологи мінно-розшукових собак повинні оцінити напрямок вітру та інші фактори довкілля відповідно до СОП операторів протимінної діяльності й визначити напрямок пошуку. Кінолог мінно-розшукової собаки може змінити напрямок пошуку в будь-який момент.

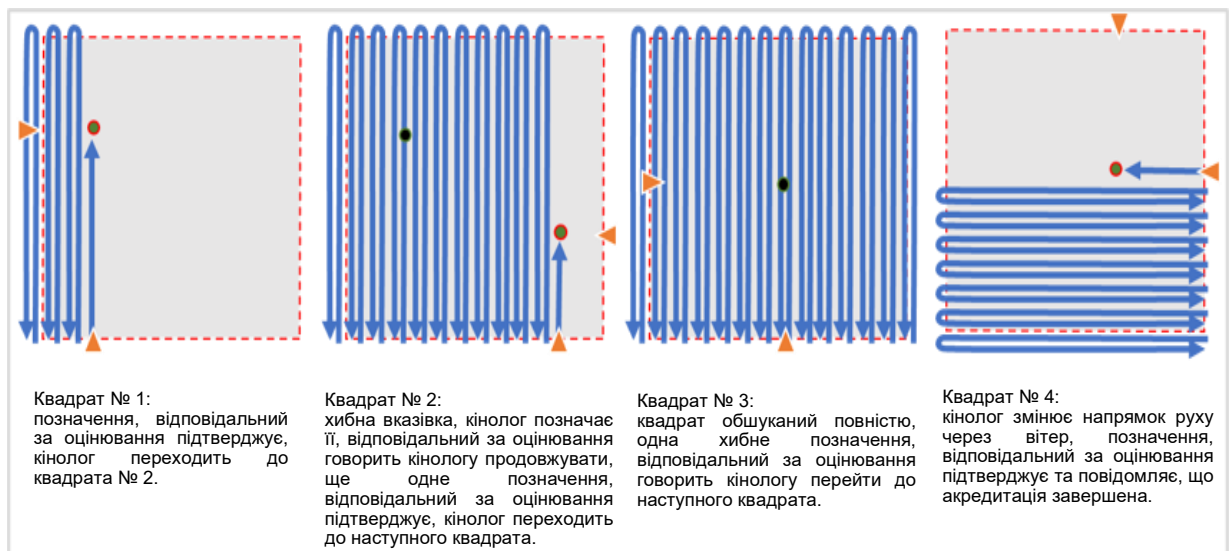

Рис. 2. Приклад оцінювання мінно-розшукових собак у 4-х квадратах

Кінологи мінно-розшукових собак можуть попросити припинити оцінювання в будь-який момент, якщо вони вважають, що тварина страждає від втрати концентрації або з якихось причин не виконує завдання належним чином. Кінологам мінно-розшукових собак має бути дозволено вимагати припинення оцінювання для однієї тварини і провести новий тест з іншою твариною з того ж кінологічного розрахунку мінно-розшукових собак.

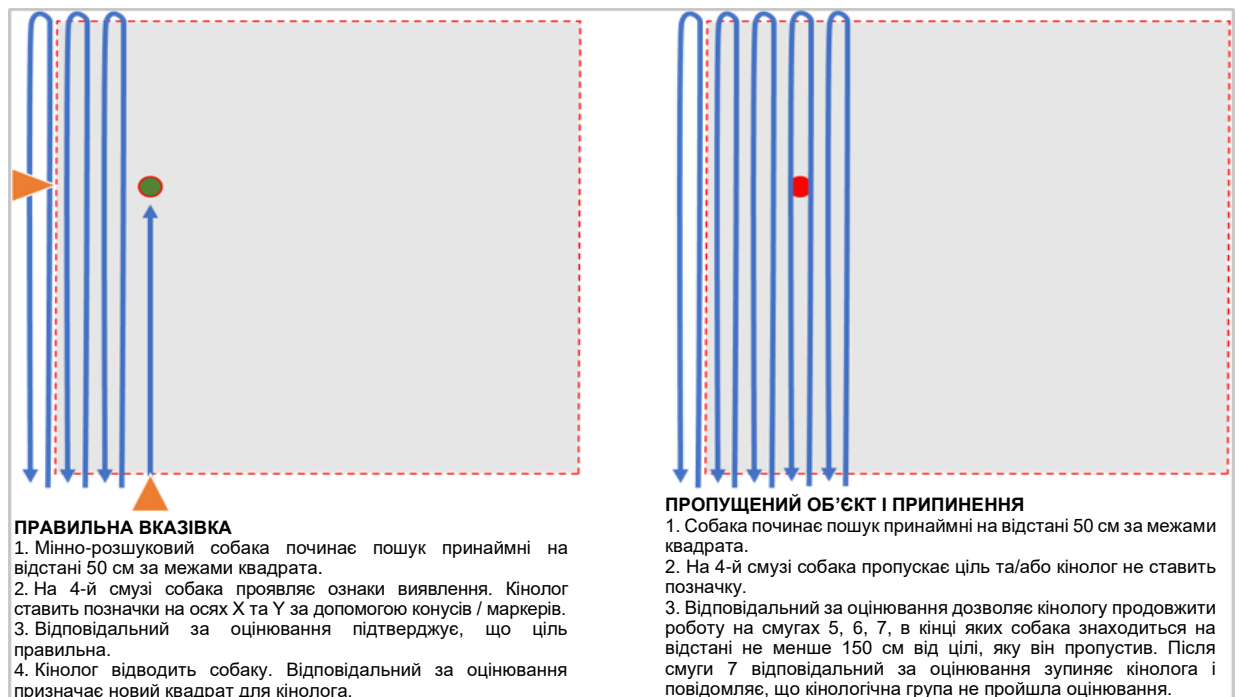

Рис. 2. Приклад мінно-розшукового собаки, який обшукує квадрат і вказує на об'єкт (ліворуч), та мінно-розшукового собаки, який обшукує квадрат і не знаходить об'єкт (праворуч)

Відповідальний за оцінювання може дозволити фото- і відеозйомку оцінювання з метою моніторингу та навчання, якщо вони не заважають виконанню і не надають операторам протимінної діяльності інформацію, яка може поставити під сумнів достовірність майбутніх оцінювань.

A8 Повторне використання квадратів

Після правильного позначення тестового об'єкта мінімальний необхідний час відпочинку перед повторним використанням квадрата для іншого кінологічного розрахунку мінно-розшукових собак становить два тижні. Час може бути скорочений до одного тижня, якщо за цей час на полігоні пройшов дощ або відбувається полив водою.

Квадрат, в якому кінологічний розрахунок мінно-розшукових собак дав хибний результат, може бути повторно використаний для оцінювання іншого кінологічного розрахунку мінно-розшукових собак, без мінімального часу відпочинку між використанням.

A9 Завершення та результати

Застосовуються такі критерії успішного проходження:

a) мінно-розшуковий собака має завершити пошук у всіх призначених контрольних квадратах, якщо відповідальний за оцінювання не вирішить перейти до наступного квадрата (див. A6);

b) мінно-розшуковий собака має правильно виявити всі тестові об'єкти;

c) мінно-розшуковий собака має дати не більше як 3 хибні позначення протягом всього оцінювання;

d) мінно-розшуковий собака має дотримуватися СОП операторів протимінної діяльності (включно з будь-якими змінами, попередньо узгодженими для задоволення вимог оцінювання).

Застосовуються такі критерії неуспішного проходження оцінювання:

a) якщо у мінно-розшукових собак було більш як 3 хибні позначення;

b) якщо мінно-розшуковий собака дряпає або зачіпає поверхню або

тестовий об'єкт, даючи позначення;

с) якщо мінно-розшуковий собака сидить або лежить на вказаних цілях;

д) якщо мінно-розшуковий собака не зміг правильно вказати на один з тестових об'єктів.

Відповідальний за оцінювання повинен завершити процедуру:

а) з міркувань безпеки;

б) на вимогу кінолога мінно-розшукового собаки (див. пп. 7.1.12);

с) щоразу коли є підстави сумніватися в подальшій валідності оцінювання.

Відповідальний за оцінювання може додатково надавати оператору протимінної діяльності «власні зауваження». Зауваження самі по собі не є провалом оцінювання або невідповідністю якості, але можуть висвітлити аспекти виконання оцінювання, які можуть бути розглянуті оператором протимінної діяльності та можуть бути покращені шляхом вжиття можливих заходів.

A10 Підтвердження результатів оцінювання

Після виконання відповідальному за оцінювання слід заповнити Форми зауважень та надати зворотний зв'язок персоналу, який проходив оцінювання.

Форма зауважень має містити підпис кінолога мінно-розшукового собаки, а також відповідального за оцінювання або спостерігача, будь-які коментарі щодо результатів оцінювання, включаючи згоду з результатами або будь-яке оскарження результатів, подане оператором протимінної діяльності.

A11 Право на оскарження

Після завершення оцінювання оператору протимінної діяльності слід надати право подати апеляцію на результат оцінювання, якщо він вважає,

що позначення, оцінене як хибне, насправді виявилось правильним. Відповідальному за оцінювання або уповноваженому спостерігачеві слід оглянути ділянку і порівняти місцезнаходження позначень тварини із зареєстрованими місцями розташування тестових об'єктів і задокументованими критеріями проходження оцінювання. Будь-який показник, визнаний під час апеляції правильним, а не хибним, не враховується в результатах оцінювання.

A12 Подальші дії

Після отримання позитивного результату відповідальному за оцінювання слід підтвердити оператору протимінної діяльності дату, до якої має бути завершено наступне зовнішнє оцінювання кінологічного розрахунку мінно-розшукових собак.

A13 Неуспішне проходження

У разі неуспішного проходження оператор протимінної діяльності може вимагати повторного оцінювання. Перед тим, як подати запит на повторне оцінювання, оператор протимінної діяльності повинен проаналізувати та усунути першопричини неуспішного проходження.

Якщо оператор протимінної діяльності подає запит на повторне оцінювання і акредитований орган з оцінки відповідності його схвалює, кінологічний розрахунок мінно-розшукових собак повинен пройти щонайменше 5 додаткових днів тренувань. Оператор протимінної діяльності повинен підтвердити готовність кінологічного розрахунку мінно-розшукових собак акредитованому органу з оцінки відповідності перед повторним оцінюванням. Якщо кінологічний розрахунок мінно-розшукових собак не пройшов оцінювання вдруге, необхідно щонайменше 21 день додаткового тренування у квадратах перед наступним оцінюванням.

Якщо кінологічний розрахунок мінно-розшукових собак не пройшов тест втретє, тварина дискваліфікується і не має підлягати повторному оцінюванню. Оператор протимінної діяльності може прийняти рішення про

перенавчання тварини. У цьому випадку тварина не має бути представлена для оцінювання раніше, ніж через 6 місяців після останнього оцінювання.

A14 Облаштування полігонів для зовнішнього оцінювання

Полігони, що містять закопані ВНП, повинні бути належним чином захищені, а їхнє облаштування слід узгоджувати з відповідним органом безпеки / правоохоронними органами, вони повинні бути постійно огорожені та охоронятися.

Полігони слід облаштовувати в місці, максимально наближеному до експлуатаційного середовища, з урахуванням таких аспектів:

- a) тип закопаних тестових об'єктів;
- b) тип ґрунту та рослинності;
- c) місцевість: рівнинна, горбиста або крута;
- d) клімат: температура, вологість і вітер;
- e) атмосферний тиск: висота.

Полігони слід створювати в місцях, де раніше не було інтенсивної людської діяльності, щоб зменшити ризик виникнення сильних фонових запахів, які відрізняються від експлуатаційного середовища.

Перед облаштуванням полігона слід зібрати таку інформацію:

- a) залишки використаного палива та інших хімічних речовин;
- b) місцезнаходження знайдених ВНП та будь-які детонації, зафіксовані на ділянці;
- c) підземна інфраструктура: кабелі, вигрібні ями, водопровідні труби.

Якщо ділянка дуже забруднена металом, це може вплинути на здатність акредитованого органу з оцінки відповідності перевірити розташування тестових об'єктів до, під час і після зовнішнього оцінювання.

Перед початком облаштування слід нанести на карту та виміряти територію, скласти план квадратів та місць розташування тестових об'єктів. Полігон має містити різноманітні квадрати з одним тестовим об'єктом,

квадрати з кількома тестовими об'єктами та квадрати без жодного тестового об'єкта.

Кожен квадрат слід позначати в 4-х кутах. Матеріали, що використовуються для маркування кутів квадрата, мають бути максимально схожими на маркування в операційному середовищі. Ідентифікаційний номер має бути розміщений у нижньому лівому куті.

Слід забезпечити, аби кожен тестовий об'єкт мав 2 опорні відстані — X та Y. Не повинно бути жодних табличок із зазначенням відстані до місць розташування тестових об'єктів.

При визначенні місця розташування тестових об'єктів слід використовувати сітку з кроком не менше 0,5 м. Наприклад, координати цілі можуть бути 5,5 x 2,5 м або 7 x 4,5 м, але не 187 x 512 см, що може створити додаткові труднощі під час оцінювання та верифікації цільового об'єкта.

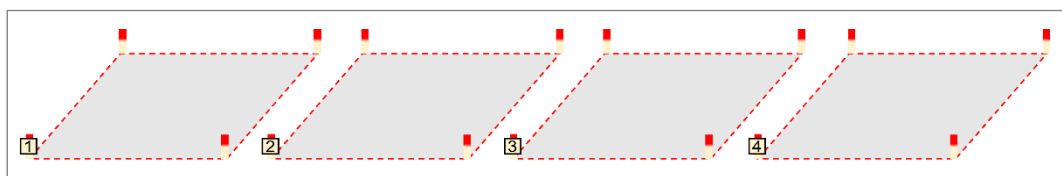

Рис. 4. Облаштування та маркування квадратів

Шляхи доступу між квадратами мають бути не менше 2 м завширшки, щоб кінологи мінно-розшукових собак могли розмістити своє спорядження, давати команди тваринам і розвертатися, не заходячи у квадрат.

Розташування кожного тестового об'єкта має бути випадковим, без будь-яких шаблонів. Мінімальна відстань між будь-якими двома тестовими об'єктами повинна становити 3 м. Тестові об'єкти не повинні розташовуватися ближче ніж за 50 см до меж квадрата.

Тестові об'єкти повинні бути закопані на різній глибині, що представляє діапазон глибин до 15 см.

При плануванні розташування тестових об'єктів у квадратах мінімальна відстань між об'єктами в одному квадраті або у двох сусідніх квадратах має становити 3 м. Це гарантує, що тварина не потягнеться до цілі, розташованої

в сусідньому квадраті.

Розташування цільових об'єктів, розміщених у квадраті, має бути зафіксовано за допомогою найточнішої з доступних систем з похибкою ± 5 см. Крім того, відстань до цільового об'єкта має бути точно виміряна за допомогою діаграми з осями X і Y, починаючи від стовпчика, на якому вказано номер квадрата, бажано від лівого нижнього стовпчика.

Якщо полігони прилягають один до одного, розмежування між різними секторами ділянки, що містить ВНП, має бути сплановано заздалегідь, щоб гарантувати такі умови:

а) є достатньо контрольних квадратів, щоб провести заплановані заходи з оцінювання. Квадрати, в яких оцінювалися тварини, повинні пройти період витримки 7 днів або 2 дні у разі дощу чи використання поливу;

б) сектор зовнішнього оцінювання чітко відокремлений від інших суміжних полігонів, якщо такі є, а на полігоні розміщені знаки про заборону входу;

с) кінологічні розрахунки мінно-розшукових собак можуть облаштувати свою зону відпочинку поруч із полігоном;

д) поруч із полігоном є достатньо місця для розминки та підготовки кінологічних розрахунків мінно-розшукових собак до оцінювання.

Коли квадрати пронумеровані та позначені, рекомендується додавати до номера квадрата літеру, що вказує на її сектор. Це у випадку, якщо є додаткові сектори, які використовуються для навчання або внутрішньої акредитації.

Полігони слід періодично доглядати, в основному шляхом скошування трави.

Розміщення тестових об'єктів має відбуватися відповідно до таких принципів:

а) тестові об'єкти слід закопувати на різну глибину відповідно до глибини за замовчуванням, необхідної для розмінування (наразі 15 см).

Не всі об'єкти слід закопувати на максимальну глибину, і акредитованому органу з оцінки відповідності слід залишити деякі об'єкти частково відкритими;

б) рішення про розташування цілей слід приймати на карті планування, щоб переконатися в наявності достатньої кількості цілей і вирішити, який об'єкт куди піде і на яку глибину;

с) тестові об'єкти повинні містити вибухову речовину, але не мати детонатора, а також бути такими, щоб їх можна було безпечно переміщувати. З тестовими об'єктами слід поводитися обережно, беручи до уваги їхню небезпеку. Перед закопуванням об'єкти слід помити і висушити. Важливо переконатися, що жодні інші матеріали, які використовуються в процесі, не залишають додаткових речовин у ґрунті;

д) помістивши об'єкт у яму, слід виміряти її глибину і ретельно засипати, залишаючи поверхню якомога природнішою. Тестові об'єкти слід поміщати безпосередньо в яму, з контейнера, не кладучи їх на землю всередині квадрата перед закопуванням;

е) якщо використовуються тестові об'єкти з низьким вмістом металу або взагалі без нього, керівництво випробувального майданчика повинно забезпечити розміщення розпізнавальних знаків, які дозволять підтвердити місцезнаходження тестових об'єктів за допомогою металошукачів без необхідності порушувати ґрунт. Розпізнавальні знаки слід розміщувати таким чином, щоб уможливити та полегшити точне позиціонування центру тестового об'єкта. Розпізнавальні знаки мають бути виготовлені з нержавіючої сталі, важити не більше 15 г і розміщуватися під тестовим об'єктом.

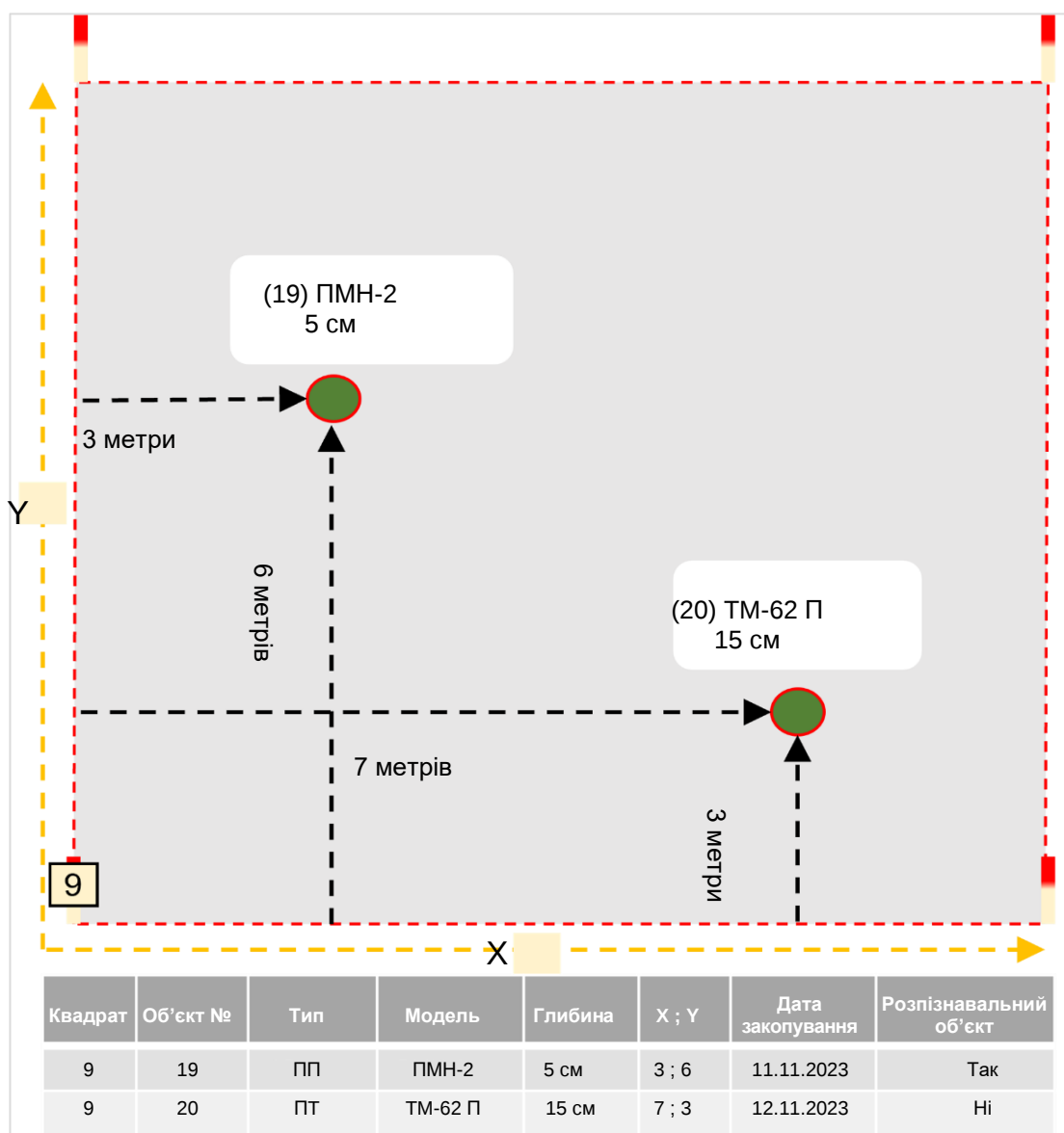

Рис. 5. Запис про облаштування квадрата

A15 Період витримки полігона

Період витримки — це час, що минув з моменту розміщення тестового об'єкта до моменту оцінювання кінологічного розрахунку мінно-розшукових собак за цим тестовим об'єктом. Під час періоду витримки не слід більше порушувати квадрати, в яких розміщені тестові об'єкти, і дати їм спокій.

Період витримки випробувального майданчика має бути не менше трьох місяців перед використанням (хоча рекомендується шість місяців, якщо це практично можливо), щоб забезпечити таке:

а) запах з тестового об'єкта виходить на поверхню ґрунту, забруднює верхній шар ґрунту і починає випаровуватися в повітря;

б) будь-які порушення ґрунту в результаті закопування тестових об'єктів будуть зменшені.

У регіонах з невеликою кількістю опадів або без них випробувальний майданчик слід поливати кілька разів протягом періоду витримки. У регіонах із холодними зимами тестові об'єкти слід залишати в ґрунті протягом зими. Воду слід додавати саме в яму, оскільки вона може змінити її щільність. Весь квадрат слід поливати рівномірно.

Необхідний період витримки залежить від вологості ґрунту і температури ґрунту / повітря, що сприяє природному перенесенню запаху з тестового об'єкта на поверхню. У дуже сухих та/або холодних умовах слід розглянути можливість тривалішого періоду витримки.

Однаковий час витримки необхідний для всіх тестових об'єктів, незалежно від того, вони закопані, частково закопані або повністю відкриті. Під час витримки не можна рухати або порушувати тестовий об'єкт.

Якщо НОПМД вимагає, щоб мінно-розшукові собаки вказували на свіжозакопані цілі, існує високий ризик того, що запах не встигне перенестися на поверхню. У таких випадках акредитованому органу з оцінки відповідності слід обговорити вимогу з оператором протимінної діяльності та дізнатися про можливості кінологічного розрахунку мінно-розшукових собак для виявлення такої цілі.

A16 Відповідальність:

а) відповідальний за оцінювання

Відповідальний за оцінювання повинен:

i. Підготувати полігон відповідно до вимог, викладених у цьому Стандарті.

ii. Керувати оцінюванням кінологічних розрахунків мінно-розшукових

собак об'єктивно та неупереджено, відповідно до вимог, викладених у цьому Стандарті.

iii. Оперативно надавати результати оцінювання операторам протимінної діяльності.

iv. Вести карти полігона та документацію з оцінювання.

v. Підтримувати належний рівень безпеки даних полігона.

vi. Надавати результати оцінювання та аналіз цих результатів іншим зацікавленим сторонам відповідно до настанов НОПМД;

b) оператор протимінної діяльності

Оператор протимінної діяльності повинен:

i. Розробити СОП для використання мінно-розшукових собак в операціях із розблокування територій «ленд-реліз», які узгоджуються з відповідними національними стандартами протимінної діяльності.

ii. Надати копію цих СОП відповідальному за оцінювання.

iii. Узгодити будь-які зміни до СОП, необхідні для виконання вимог оцінювання, з відповідальним за оцінювання.

iv. Призначити контактну особу, яка координуватиме діяльність із відповідальним за оцінювання.

Доповнення 1 до Додатка А — дос'є мінно-розшукових собак перед зовнішнім оцінюванням

Оператор	Дата	Місце проведення навчання

Ім'я тварини	Стать	Дата народження	Країна народження	Номер мікрочипа

Фото тварини (анфас)	Фото тварини (профіль)	Фото кінолога мінно-розшукового собаки (анфас)

Кінолог мінно-розшукового собаки	Стать	Дата народження	Національність	Номер посвідчення особи / паспорта

Цим підтверджується, що кінологічний розрахунок успішно пройшов навчання з виявлення та правильного позначення на пари вибухонебезпечних предметів (ВНП) у мінно-вибуховому середовищі / обстановці та готовий до зовнішнього оцінювання відповідно до НСПМД.

	Кінолог мінно-розшукового собаки	Керівник кінологічного розрахунку мінно-розшукових собак	Кінолог-інструктор мінно-розшукових собак
ПІБ			
Підпис			

Отримано НОПМД:

ПІБ		Посада		Підпис	

Доповнення 2 до Додатка А — записи про підготовку мінно-розшукових собак перед зовнішнім оцінюванням

Ім'я тварини	Кінолог	Дата	Місце проведення навчання

Діяльність / День	1 (останній)	2	3	4	5	6	7	Усього
Дата								
Місцезнаходження								
Пошук закопаних ВВП у навчальних квадратах								
Кількість представлених ВВП								
Кількість знайдених ВВП								
Кількість представлених ВВВ								
Кількість знайдених ВВВ								
Кількість хибних позначень								
Площа пошуку, м ²								

Пошук ВВП за межами навчальних квадратів								
Кількість представлених цілей								
Кількість знайдених цілей								
Кількість хибних позначень								
Площа пошуку, м ²								
Інші навчальні вправи								
Примітки								

	Кінолог мінно-розшукових собак	Керівник кінологічного розрахунку мінно-розшукових собак	Кінолог-інструктор мінно-розшукових собак
ПІБ			
Підпис			

Додаток 3 до Додатка А

Аркуш зауважень до оцінювання мінно-розшукових собак

РОЗМІР КВАДРАТА: 10X10 М

Дата: _____

Номер квадрата: _____

Імена мінно-
розшукових
собак: _____

Кінолог: _____

Час початку: _____

Час завершення: _____

Температура, °C: _____

Швидкість вітру, км/год: _____

Погода: хмарно /
мінлива хмарність / сонячно

Відповідальний за оцінювання
повинен заздалегідь позначити
на аркуші розташування
закопаних цілей

Розшифровка кодів поведінки

CB	Змінює поведінку
H	Нерішучість
IS	Вказує сидінням
B	Гавкає
R	Відмовляється від пошуку

Цілі у навчальному квадраті

Позначте номер на аркуші
в місці розташування

		0,5	1	1,5	2	2,5	3	3,5	4	4,5	5	5,5	6	6,5	7	7,5	8	8,5	9	9,5	10	
		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
10	y																				y	10
9,5	y																				y	9,5
9	y																				y	9
8,5	y																				y	8,5
8	y																				y	8
7,5	y																				y	7,5
7	y																				y	7
6,5	y																				y	6,5
6	y																				y	6
5,5	y																				y	5,5
5	y																				y	5
4,5	y																				y	4,5
4	y																				y	4
3,5	y																				y	3,5
3	y																				y	3
2,5	y																				y	2,5
2	y																				y	2
1,5	y																				y	1,5
1	y																				y	1
0,5	y																				y	0,5
		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
	Стовпчик квадрата	0,5	1	1,5	2	2,5	3	3,5	4	4,5	5	5,5	6	6,5	7	7,5	8	8,5	9	9,5	10	

№	Тип ВНП	Глибина	Вказує — Так / Ні
1			
2			

Зауваження:

--	--

Підписи

Оператор протимінної діяльності

ПІБ		Посада		Підпис	
-----	--	--------	--	--------	--

НОПМД

ПІБ		Посада		Підпис	
-----	--	--------	--	--------	--

Додаток 4 до Додатка А

Аркуш зауважень до оцінювання собаки служби технічного обстеження

РОЗМІР КВАДРАТА: 10X22 М

2 об'єднані квадрати 10×10 м

Дата: _____

Номер _____

квадрата: _____

Імена мінно-

розшукових собак: _____

Кінолог: _____

Час початку: _____

Час завершення: _____

Температура, °C: _____

Швидкість вітру, км/год: _____

Погода: хмарно / мінлива хмарність /
сонячно

Відповідальний за оцінювання повинен
заздалегідь позначити на аркуші
розташування закопаних цілей

Розшифровка кодів поведінки

СВ Змінює поведінку

Н Нерішучість

IS Вказує сидінням

B Гавкає

R Відмовляється від пошуку

		0.5	1	1.5	2	2.5	3	3.5	4	4.5	5	5.5	6	6.5	7	7.5	8	8.5	9	9.5	10	
20	x	y	y	y	y	y	y	y	y	y	y	y	y	y	y	y	y	y	y	y	y	x
19.5	x																					x
19	x																					x
18.5	x																					x
18	x																					x
17.5	x																					x
17	x																					x
16.5	x																					x
16	x																					x
15.5	x																					x
15	x																					x
14.5	x																					x
14	x																					x
13.5	x																					x
13	x																					x
12.5	x																					x
12	x																					x
11.5	x																					x
11	x																					x
10.5	x																					x
10	x																					x
9.5	x																					x
9	x																					x
8.5	x																					x
8	x																					x
7.5	x																					x
7	x																					x
6.5	x																					x
6	x																					x
5.5	x																					x
5	x																					x
4.5	x																					x
4	x																					x
3.5	x																					x
3	x																					x
2.5	x																					x
2	x																					x
1.5	x																					x
1	x																					x
0.5	x																					x
Стовп- чик квадра- та		0.5	1	1.5	2	2.5	3	3.5	4	4.5	5	5.5	6	6.5	7	7.5	8	8.5	9	9.5	10	

Цілі у навчальному квадраті

Позначте номер на аркуші в місці розташування

№ з/п	Тип ВВП	Глибина	Вказує — Так / Ні
1			
2			
3			
4			

Зауваження:

Підписи

Оператор протимінної діяльності

ПІБ		Посада		Підпис	
-----	--	--------	--	--------	--

НОПМД

ПІБ		Посада		Підпис	
-----	--	--------	--	--------	--